

Voorwoord

Een nieuwe Periodiek, nr. 22.

Dit nummer staat in het teken van zondag 4 september a.s.

We gaan dan weer naar de jaarlijkse Ludgerviering in Essen-Werden, in het Duitse Ruhrgebied.

Maar nu met een bepaalde bedoeling: Mgr. T. Hoogenboom, hulpbischop van Utrecht, neemt bij deze gelegenheid een Ludgerrelik in ontvangst. Deze relikwie van Ludger krijgt voorlopig een plaats in Utrecht, in de St. Ludgerusparochie. In het voorjaar 2012 komt de relik naar de St. Ludgerparochie in de Achterhoek om daarna een definitieve plaats te krijgen in de St. Willibrorduskerk in Vierakker. In deze Periodiek leest u er meer over, ook hoe u zich kunt opgeven voor de reis naar Essen op zondag 4 september. Let wel: dat moet vóór 20 augustus a.s.

Zie daarvoor het artikel over translatio, onderaan.

We kijken ook terug op de Ludgerdag van zondag 27 maart.

Verder zijn er altijd weer wetenswaardigheden, die direct of indirect met Ludger te maken hebben.

Zie voor verdere informatie op de website: *www.ludgerkring.nl*

U treft op die website ook de vorige Periodiek, nr. 21

Wetenwaardigheden:

In Vierakker/Wichmond is een werkgroepje gevormd om de aandacht en belangstelling voor Ludger te stimuleren. De mensen in Vierakker/Wichmond zijn niet opgegroeid met Ludger.

Wel staat er een Ludgerusgebouw, een soort buurthuis, met nu ook de functie van café.

Het doel ervan is dat Ludger er breder gaat leven. De komst van de Ludgerrelik op zondag 1 april a.s. is daartoe een belangrijke stimulans. In de werkgroep hebben zitting: mevrouw Ch. Bonga, de heer J. Marijnissen en de heer R. Overvelde.

Er zijn levensbeschrijvingen van het leven van Ludger, die oorspronkelijk zijn geschreven in de 9-e eeuw, door mensen die Ludger nog gekend hebben. Zo'n levensbeschrijving heet: VITA. Job de Gelder, lid van de Ludgerkring, is doende met een vertaling ervan. Hij wil zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke tekst blijven. In een volgende Periodiek leest u er meer over. We willen het als een apart boekje gaan uitgeven.

Zondag 3 juli nam mevr. dominee M. Benard afscheid als dominee van Wichmond. Enkele leden van de kring zijn naar haar afscheid geweest. We hebben haar toegesproken en ze heeft van de kring een attentie gekregen, nl. het boek van de Achterhoekse RK kerken. De afgelopen jaren heeft ze een actieve rol gespeeld bij de activiteiten rond Ludger, met name bij de onthulling van het monument bij den Elter en bij de vespervieringen. Vanwege een benoeming van haar man gaat ze naar Lemelerveld.

Museum Smedekinck in Zelhem schenkt ook aandacht aan Ludger, met een speciale hoek.

Tot en met zondag 28 oktober is het open van 14.00-17.00 uur op dinsdag, woensdag en donderdag, alsook op de eerste zondag van de maand.

In het weekend kunt u een bezoek brengen aan en in het Ludgerkerkje te Zelhem, in het plantsoen achter de bibliotheek. Het is dan open van 10.00-16.00 uur. Het is verrassend de sfeer in het kerkje te proeven.

Een beeld van Ludger in museum Smedekinck

In Kranenburg (bij Vorden) is een heiligenbeeldenmuseum. Er is dit jaar een speciale tentoonstelling van heiligen uit Oost Nederland. Ook Ludger heeft er een plaats. Openingstijden: elke dinsdag, donderdag en zondag van 11.00-17.00 uur.

Ook kunt u de St. Willibrorduskerk in Vierakker bezoeken: op dinsdag- en donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur. Groepen kunnen een afspraak maken (0575-441 743).

Ludgerdag op zondag 27 maart

Het wordt een traditie: rond de sterfdag van Ludger (26 maart) wordt er een speciale Ludgerdag georganiseerd. Dat is begonnen op 29 maart 2009, bij de onthulling van het Ludgermonument bij den Elter aan de IJssel. Dit jaar was het op zondag 27 maart. Door Henk Lieftink werd er een gebed uitgesproken, zoals dat ook was bij de onthulling in 2009.

Het begon in restaurant den Elter, waar mensen bij elkaar kwamen voor koffie en ontmoeting.

Omdat we een andere wandeling wilden dan vorige jaren, reden met auto's naar het Ludgergebouw in Vierakker. Vandaar ging de wandeling door de mooie natuur rond Vierakker en Wichmond. De tocht eindigde bij de Hervormde kerk in Wichmond. Daar was een vesper, geleid door ds. M. Benard en diaken T. ten Bruin. Pastor G. Martens, voorzitter van het Ludgercomité, hield een inleidende beschouwing. Zie elders in deze Periodiek.

Daarna trokken we naar het Ludgergebouw voor een gezellig samenzijn. Kinderen van de basisschool hadden aan een project over Ludger gewerkt o.l.v. Jan Marijnissen, toen nog hoofd van de school. Allerlei tekeningen, bouwsels en ander handwerk waren er te zien. Ook toonde de Ludgerkring enkele objecten over Ludger. Tot slot werd er een CDrom getoond over Ludger, eerder gemaakt en uitgezonden door TV-Utrecht. Volgend jaar krijgt de Ludgerdag een speciale inbreng: de plaatsing van de Ludgerrelik in de St. Willibrorduskerk in Vierakker, op zondag 1 april 2012.

Jan Marijnissen met leerling tijdens de tentoonstelling

* * * * *

Translatio Ludgerrelik – zondag 4 september

Zondag 4 september neemt Mgr. Hoogenboom in Essen-Werden een relik van St-Ludger in ontvangst. Het kleine, door Mgr. Simonis gecertificeerde partikel uit Ludgers gebeente was in het bezit van Ludgerkenner, Klaas Sierksma. Na diens dood enkele jaren geleden is het overgegaan naar het bij Essen in West-Duitsland gelegen Werden. Dit is Ludgers gedachtenisplaats bij uitstek. Hij heeft er een klooster gesticht en is er begraven. Zijn gebeente rust in een sarcofaag. Elke eerste septemberzondag wordt het in een schrijn in processie door het stadje aan de Ruhr gedragen. De vierde september dit jaar staat in het teken van de plechtige overdracht van de genoemde relikwie aan aartsbisdom Utrecht. De Werdense Ludgercommuniteit heeft goede banden met de Ludgerkring Oost-Gelderland en het Ludgercomité van het aartsbisdom. Vandaar.

Herlevende belangstelling voor Ludger

In Nederland herleeft de belangstelling voor Ludger. Na de golf van parochiefusies blijken twee nieuwe parochies naar hem vernoemd, te weten in Utrecht stad en in de Achterhoek rond Aalten. Na Willibrord en Bonifatius geboren, niet zoals zij in Engeland maar in Nederland, en na hun dood aan het werk gegaan, staat Ludger als voltooiër van hun arbeid naast deze twee. Dat wordt meer en meer beseft. Hij is mede-grondlegger van de christelijke cultuur van Nederland en het aangrenzende deel van Duitsland. In Werden maar ook in Münster, waar hij in 805 de eerste bisschop werd, en Billerbeck, waar hij in 809 stierf, wordt de Nederlandse Ludger geëerd en geprezen. In 2005, 1200 jaar na zijn bisschopswijding, vond de grote Ludgerestafette van Utrecht naar Münster plaats. Ze heeft de belangstelling voor Ludger in ons aartsbisdom aangewakkerd. De aanstaande translatio van de Ludgerrelik wordt een nieuw hoogtepunt.

De Ludgerprocessie trekt door de straten van Werden

Met de Ludgerschrijn op de schouders

Vierakker-Wichmond

De nieuwe bestemming van de relik wordt de St.-Willibrorduskerk in Vierakker. Kerkelijk architect, Paul van Vliet, die deze kerk zijn fraaie nieuwe interieur heeft gegeven, ontwerpt een daarbij passende relikhouder. De overbrenging naar Vierakker vindt niet op 4 september plaats maar 1 april 2012, de eerste zondag na Ludgers sterfdag (26 maart), en wordt gecombineerd met de inmiddels op die dag gebruikelijke jaarlijkse Ludgergedachtenis in Nederland. De nieuwe verblijfplaats voor de relik had bij zoveel belangstelling ook elders kunnen zijn, maar het wordt Vierakker-Wichmond. Het heeft bij uitstek historische banden met Ludger, zoals twee jaar geleden bij zijn 1200-ste sterfdag tot uitdrukking is gebracht door de oprichting van het Ludgergedenkteken aan de oever van de Gelderse IJssel.

Belangstelling voor 4 september?

In Werden begroet men zondag 4 september graag vele Nederlandse gasten. Een busvol mensen kan men met gemak aan, zo is gezegd. Ludgerkring en Ludgercomité nemen de organisatie graag op zich. Vanaf Doetinchem en afhankelijk van het aantal deelnemers zullen de reiskosten tussen de 15 en 25 euro per persoon zijn. Instappen verderop is mogelijk. Voor koffie, andere drank en een lunch samen wordt u in Werden slechts een kleine, vrijwillige bijdrage gevraagd. U kunt zich tot uiterlijk 20 augustus opgeven via de website van Ludgerkring Oost-Gelderland www.ludgerkring.nl. Het kan ook telefonisch bij E. Ivens 0314 – 33 34 70. Is het contact eenmaal gelegd, dan is verdere informatievoorziening mogelijk.

*Ludgerkring Oost-Gelderland
Aartsbisschoppelijk Ludgercomité Utrecht*

* * * * *

Ludgerlezing maandag 27 juni in de St.-Willibrorduskerk te Vierakker

In het kader van de promotie voor de reis naar Werden-Essen op zondag 4 september a.s. hield de werkgroep van de St.-Willibrorduslocatie in samenwerking met de Ludgerkring Oost-Gelderland een Ludgeravond in de kerk.

Na een openingswoord van mevr. Ch. Bonga hield dhr. Co Roording een interessante lezing over het ontstaan van het Christendom in Oost-Nederland en de rol die Ludger hierbij had. Dhr. Roording bleef wat langer stil staan bij de werkzaamheden van Ludger in Deventer waar hij de verwoeste kerk van Lebuïnus herbouwde en hij legde uit hoe Ludger in de Achterhoek belandde en daar rond 800 de eerste kerk in de buurt van Wichmond/Vierakker bouwde.

Voor de pauze attendeerde dhr. Overvelde op de kleine expositie die in de zijkapel was ingericht. Hier waren enkele pentekeningen, aquarellen en fraaie boekwerken over Ludger uitgestald. Onder het genot van

Altaar in St. Willibrorduskerk

een kop koffie konden de 30 aanwezigen rondkijken en vragen stellen over het werk van de Ludgerkring en er kon informatie worden ingewonnen over deelname aan de tocht naar Werden-Essen (zie elders in deze Periodiek).

Na de pauze toonde dhr. Ivens een boeiende aflevering van TV-Utrecht over het leven van Ludger. Tenslotte vertelde dhr. Overvelde iets over relieken en legde uit hoe de reliekhouders van de relikwie van Ludger er uit gaat zien en op welke plaats in de kerk deze geplaatst wordt. Hiermee kwam een eind aan een boeiende voorlichtingsavond over het leven van Ludger.

* * * * *

Tekst uitgesproken bij de vesper in de Hervormde kerk in Wichmond, in het kader van de Ludgerdag 2011, door Gérard Martens

Trek weg uit je land, verlaat je familie.....

Deze woorden die het motto van deze vesper vormen, zijn ontleend

aan de roeping van Abraham zoals we die zodadelijk uit het boek Genesis zullen lezen. Abraham – de oervader van het geloof – de eerste mens, zo vertelt onze traditie, die in kon gaan op de belofte die de ongeziene God hem gaf. Je zult wonen in een goed land, je zult vrij en gelukkig zijn en je nakomelingen zo talrijk als de zandkorrels op het strand – maar je moet wel op weg gaan, wegtrekken uit je land, je familie achterlaten, naar een verte die je niet kent, waarbij je niet weet wie of wat je tegen zult komen en je moet, je mag, op mij vertrouwen. Dat Abraham toen, duizenden jaren geleden, de moed had met de belofte op weg te gaan, vindt zijn doorwerking in ons samenzijn hier vandaag, ook in onze oefening in ‘onderweg zijn’ die we zojuist ook samen weer hebben beleefd, en dat alles om stil te staan bij een andere tochtgenoot die ging met God, wiens sterfdag 1202 jaar geleden we vandaag gedenken: de heilige Ludger. Op 26 maart in het jaar 809 overleed hij in Billerbeck, 67 jaar oud. Toen Ludger stierf was hij sinds enkele jaren de eerste bisschop van Munster en was hij onderweg in zijn werkgebied. Het onderweg zijn hoorde tot de kern van zijn spiritualiteit en de opvatting die hij had over zijn taak: aan mensen de goede boodschap brengen, het evangelie van Jezus Christus – om hun daarmee licht te brengen in hun leven en geluk. Zelf ook gegrepen door het evangelie was hij van zijn land en zijn familie weggetrokken.

Gérard Martens, voorzitter aartsbisschoppelijk Ludgercomité

Ludger kwam van Zuilen – een plek in de nabijheid van de oude stad Utrecht. Zijn ouders hoorden tot de adellijken uit de stam der Friezen en waren christen geworden in de tijd dat Willibrord en Bonifatius in en vanuit Utrecht missioneerden. Ludger ging naar de door Willibrord gestichte domschool van Utrecht en maakte onder de hoede van abt Gregorius kennis met de spiritualiteit van het levenslang pelgrim zijn voor de Heer. Deze geloofsinstelling was met Willibrord en Bonifatius

Gerard Bomers heet de deelnemers welkom in den Elter

meegekomen uit het Engelse en Ierse gebied en uit die kracht is in die periode heel Noord-West Europa na de grote volksverhuizingen opnieuw in contact gekomen met het christendom en gemissionieerd. Ludger ontwikkelde zich tot een geleerde door zijn studie in Utrecht en later ook in York en tot een op mensen betrokken prediker en pastor. Zijn tijd kan heel goed gekenschetst worden als een tijd van crisis, waarin veel in beweging was en veranderde en waarin Europa opnieuw werd ingericht. Ludgers werkzame leven bestond uit het veelvuldig en langdurig op weg gaan de grensgebieden in naar mensen die van Jezus Christus nog niet hadden gehoord. En met het geloof bracht hij kennis en beschaving. Hij stichtte scholen en kerkjes en bracht verbondenheid tot stand. Kenmerken van deze levenslange pelgrims voor de Heer was dat zij door arbeid zelf in hun onderhoud voorzagen, zich betrokken toonden op de mensen die zij ontmoetten en het belangrijk vonden dat de mensen die zij het evangelie voorleefden en predikten zelf tot een vrije geloofskeuze kwamen.

Henk Lieftink spreekt een gebed uit bij het monument

De fundamenteën van kennis en beschaving die deze missionarissen hebben gelegd en de kerk die zij hebben opgebouwd hier in deze streken heeft eeuwenlang stand gehouden. Ludger was daarin een man die de toon zette, een gids was en als een heilige is herkend.

Zo kan hij ook ons nog inspireren nu wij in onze tijd opnieuw in een wereld staan die zwaar aan het veranderen en herordenen is. Het lijkt ons geregeld dat de samenlevingsstructuren waarmee we groot geworden zijn helemaal niet zo bestendig en duurzaam zijn als we dachten. We zijn sterk op onszelf en onze eigen contacten aangewezen: er wordt van ons verwacht dat we mondige burgers zijn in een smeltkroes van culturen, levensovertuigingen en opvattingen.

Misschien kan een levensopvatting en spiritualiteit als die van Ludger een steun zijn om met het vertrouwen dat God met ons is levenslang op weg te leren gaan, om je naaste te ontmoeten in al die mensen die je onderweg treft en met hen te delen van het goede en de rijkdom die jou geschonken is. Gaan zoals Ludger deed: God aan mensen leren kennen.

Ludgerkerk Wichmond 1540

Als in 1582 het IJsselwater de toren van de St.-Ludgerkerk in Wichmond zwaar heeft ondermijnd, haalt men de klokken er uit en kort daarna stort de toren in.

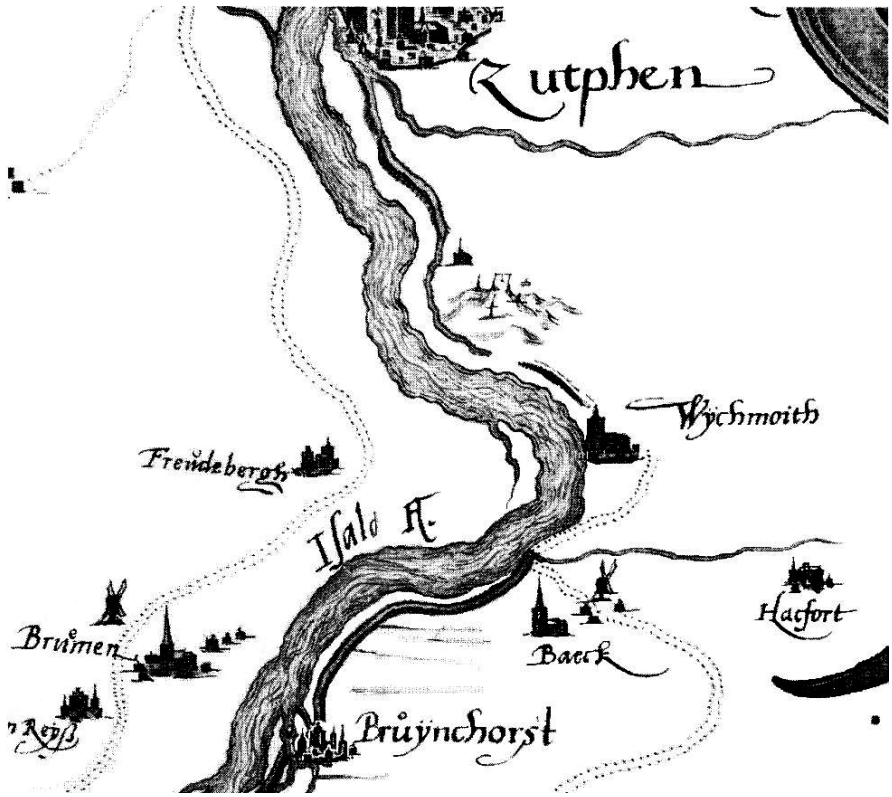
Het is reformatie en er is de 80-jarige oorlog. De katholieken kunnen en mogen geen nieuwe kerk bouwen en zijn voor het vieren van de eucharistie aangewezen op de kapel in Baak.

Op een kaartje uit 1550 in het boekje van pater Reinders OFM is het silhouet van de Ludgerkerk nabij de IJsselmeander te zien. Wat opvalt is dat de toren anders is getekend dan bij de andere kerken.

Op een uitvergroting is te zien dat er een soort trans op de toren staat met omhoog gewerkte hoeken. Gebaseerd op deze gegevens heb ik een impressietekening gemaakt zoals ik denk dat de Ludgerkerk er kan hebben uit gezien in 1540.

Rien Overvelde

De IJssel met het kerkje dat verloren ging